

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан географічного факультету
Іван КАЛИНИЧ/
«30» *серпня* 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЕОГРАФІЯ І ПРИРОДНІ РЕСУРСИ ЗАКАРПАТТЯ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.07 Географія
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Географія і природні ресурси Закарпаття**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **014 Середня освіта** предметної спеціальності **014.07 Географія** освітньої програми **Географія**.

Розробники:

- Поп С.С., професор, доктор фіз.-мат. наук, завідувач кафедри фізичної географії та раціонального природокористування
- Шароді Ю.В., магістр географії, асистент кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

протокол № 11 від «23» червня 2022 р.

Завідувач кафедри Степан ПОП

Схвалено методичною комісією географічного факультету

протокол № 10 від «29» червня 2022 р.

Голова методичної комісії Людвиг ПОТІШ

© Поп С.С., Шароді Ю.В., 2022 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2022 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	4-й	4-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 3 самостійної роботи студента - 4	8-й	8-й
	Лекції:	
	26 год.	10 год.
	Практичні (семінарські):	
	12 год.	2 год.
Вид підсумкового контролю: усне опитування	Лабораторні:	
	–	–
	Індивідуальна робота:	
Форма підсумкового контролю: екзамен	Самостійна робота:	
	52 год.	78 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Географія і природні ресурси Закарпаття**» є: дати студентам комплексні знання про географію, людські і природні ресурси Закарпатської області, їх місце в загальнодержавному потенціалі; поглибити усвідомлення студентами необхідності раціонального використання природно-ресурсного капіталу для соціального і економічного розвитку регіону та країни; активізувати позицію та практичні дії студентів щодо охорони і відновлення природних ресурсів в контексті збалансованого розвитку суспільства., скерованих на реалізацію стійкого розвитку суспільства.

Відповідно до освітньої програми «Географія», вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ПК 1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПК 5. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей.

ПК 6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та свого регіону.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Географія і природні ресурси Закарпаття**» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми Географія:

ОК 14 Загальне землезнавство

ОК 23 Фізична географія України та методика її навчання

ОК 26 Економічна і соціальна географія України та методика її навчання

ОК 27 Географія світового господарства

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Географія**», вивчення навчальної дисципліни «**Географія і природні ресурси Закарпаття**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знає основні історичні етапи розвитку предметної області.	РН 1
Уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.	РН 5
Уміє використовувати інструменти демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності.	РН 6

Уміє застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.	PH 7
Пояснює просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях.	PH 14
Описує основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікує зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них.	PH 15
Пояснює зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулює наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства.	PH 16
Уміє характеризувати природні ландшафти і регіони, пояснювати їхні особливості та взаємозв'язки, сформовані географічним положенням й іншими географічними чинниками (зокрема під час навчальних польових практик).	PH 19
Розуміє глобальні суспільно-географічні процеси, вміє складати характеристики населення світу, секторів і галузей світового господарства.	PH 20
Характеризує і оцінює природні умови і ресурси, населення та господарство України, її роль і місце в сучасних суспільно-географічних процесах у світі; знає і розуміє географічні особливості свого адміністративного регіону	PH 21

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Географія і природні ресурси Закарпаття»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ основні історичні етапи розвитку історичного Закарпаття, природно-ресурсний потенціал його території <ul style="list-style-type: none"> ⇒ особливості організації географічного простору, просторову диференціацію географічного середовища на державному і локальному територіальних рівнях ⇒ основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів Закарпаття, окремих їхніх компонентів ⇒ класифікувати зв'язки й залежності між компонентами природного середовища, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них ⇒ пояснювати зміни, які відбуваються в географічному середовищі під впливом природних і антропогенних чинників, формулювати наслідки й детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства ⇒ регіональні суспільно-географічні процеси, вміти складати характеристики населення регіону, секторів і галузей господарства Закарпатської області ⇒ характеризувати і оцінювати природні умови і ресурси, населення та господарство Закарпатської області, її роль і місце в сучасних суспільно-географічних процесах України і світу, знати і розуміти 	<p>PH 1</p> <p>PH 5</p> <p>PH 6</p> <p>PH 7</p> <p>PH 14</p>

географічні особливості свого адміністративного регіону		
<p>Вмісту:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності, аналізувати природно-ресурсний потенціал території ⇒ використовувати інструменти демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності, зокрема збирати, обробляти та аналізувати інформацію щодо раціонального використання природних ресурсів на рівні регіону ⇒ застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності ⇒ характеризувати природні ландшафти і регіони, пояснювати їхні особливості та взаємозв'язки, сформовані географічним положенням й іншими географічними чинниками (зокрема під час навчальних польових практик) ⇒ усвідомлює цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України 		PH 15 PH 16 PH 19 PH 20 PH 21

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методи навчання: словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, консультація, дискусія), практичні (семінарське заняття, наочні (ілюстрації, демонстрації, польові спостереження).

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання студентів за усі види аудиторної та самостійної роботи, спрямовані на оволодіння навчального матеріалу за освітньою програмою «Географія». Підсумкова оцінка екзамену виставляється студенту як за 100 бальною шкалою відповідно до Болонської системи, так і за національною чотирирівневою шкалою (відмінно, добре, задовільно, не задовільно), співставляючи бальні оцінки за відомою таблицею, що додається. Протягом семестру здійснюється поточний контроль на аудиторних заняттях і консультаціях та проміжний шляхом виконання модульних контрольних робіт. Підсумковий контроль – складання усного екзамену з дисципліни. Студентам, які не виявили бажання покращити отриману семестрову підсумкову оцінку з дисципліни за накопичувально-рейтинговою системою виставляється на їх прохання ця оцінка без складання екзамену. Оцінка «не зараховано» записується тільки у екзаменаційну відомість, а позитивна оцінка записується у залікову книжку студента та екзаменаційну відомість.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування на лекційних заняттях, усні виступи на семінарських заняттях.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю:
з дисципліни - усний екзамен;

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
C1	C2	C3	C4	C5	60	100
8	8	8	8	8		

C1, C2 ... – теми семінарських занять

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
C1	C2	C3	C4	C5	60	100
8	8	8	8	8		

C1, C2 ... – теми семінарських занять

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	40	5	40
Модульна контрольна робота	1	60	1	60
Разом	6	100	6	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До виконання модульної роботи допускаються усі студенти, які виконують навчальний план. Завдання з модульної письмової контрольної роботи передбачає виконання студентом завдань з трьох теоретичних питань (максимально до 15 балів за глибоку і вичерпну відповідь на кожне) та 5 тестових завдань по три бали за правильну відповідь на кожне (сумарно до 15 балів). Максимальна кількість балів одержаних під час модульної контрольної роботи становить 60 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Протягом семестру знання студентів з дисципліни оцінюються в балах за результатами проміжного рейтингового контролю знань, а саме: за якістю виступів та активністю роботи на семінарських заняттях (на кожному занятті студент може отримати до 8 балів, як вказано у вищенаведеній таблиці); за двома модульними контрольними письмовими роботами (по 60 балів кожна). Перелік питань для модульних контрольних робіт наведено далі. Підсумкова семестрова оцінка з дисципліни оцінюються в 100 - бальній шкалі.

За результатами підсумкового рейтингового контролю знань студенту за його бажанням виставляється екзаменаційна оцінка без складання іспиту: 90-100 балів - "відмінно"(А), 82-89 - "добре"(В), 74-81 - "добре"(С), 64-73 - "задовільно"(D) і 60-63 «задовільно» (E). Незадовільно із правом перескладання мають студенти, які отримали підсумкову оцінку 35-59 балів. Студенти, які отримали 0-34 бали повинні повторювати вивчення дисципліни без права перескладання.

Студент має право підвищити набрану підсумкову рейтингову оцінку, складаючи екзамен.

Для переводу кількості набраних студентом балів в чотирирівневу оцінку використовують наступну систему оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
82-89	B	добре	

74-81	C	задовільно	зараховано
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Географія і фізико-географічні особливості Закарпаття. Людські, мінерально-сировинні та енергетичні ресурси Закарпаття (12 год)

Тема 1. Задачі курсу, його місце в структурно-логічній схемі спеціальності «Географія». Інформаційне забезпечення дисципліни, форми проміжного і підсумкового контролю, критерії оцінювання різних видів навчання. Географія Закарпатської області з урахуванням сучасних змін адміністративно-територіального поділу. Особливості Закарпаття серед інших регіонів України. Класифікація природних ресурсів, їх облік (2 год).

Тема 2. Державне управління, законодавча та нормативно-правова база України у сфері природокористування. Основні положення міжнародної Конвенції про збереження ландшафтного і біологічного різноманіття та декларації про стійкий розвиток суспільства, стан їх реалізації в Україні та її регіонах на прикладі Закарпаття (2 год.).

Тема 3. Кількісна і якісна характеристика населення Закарпаття. Регіональні показники людського розвитку. Економічно активне населення, зайнятість населення. Демографічні та міграційні процеси (2 год.).

Тема 4. Паливно-енергетичні ресурси Закарпаття. Паливно-енергетичний баланс області. Енергоефективність та енергозбереження: стан і перспективи покращення (2 год.).

Тема 5. Потенціал відновлюваних енергетичних ресурсів Закарпатської області. Стан, проблеми та перспективи використання відновлюваних енергетичних ресурсів для розвитку гідроенергетики, вітрової, сонячної, геотермальної та біологічної енергетики (2 год).

Тема 6. Мінерально-сировинні ресурси Закарпаття: рудні, нерудні, гірничо-хімічні, горючі копалини, мінеральні та термальні води. Стан та перспективи їх раціонального використання (2 год.).

Модуль 2. Атмосферо-повітряні, земельні, водні та біологічні ресурси Закарпаття (14 год)

Тема 1. Загальні відомості про атмосферу. Основні джерела забруднення атмосферного повітря на території Закарпатської області. Якість повітряного середовища та шляхи його покращення. Регіональні проблеми якості атмосферного повітря. Шляхи покращення якості повітряного середовища (2 год.).

Тема 2. Земельні ресурси Закарпатської області, їх структура, основні користувачі. Землі сільськогосподарського призначення. Полонини. Основні регіональні проблеми щодо якості ґрунтів та раціонального землекористування, шляхи їх вирішення (2 год.).

Тема 3. Водні ресурси Закарпатської області. Потенціал та якість поверхневих і підземних вод, раціональність їх використання. Комплексне використання водних ресурсів української частини басейну річка Тиса: стан, проблеми, перспективи (2 год.).

Тема 4. Біологічні ресурси Закарпатської області. Лісові деревинні і не деревинні ресурси, їх потенціал та географічне поширення. Тваринний світ, основні види диких тварин, їх чисельність, охорона та збереження. Мисливські ресурси (2 год.).

Тема 5. Регіональні проблеми раціонального ведення лісового господарства в контексті сталого розвитку. Антропогенний вплив на ліси. Адаптація до змін клімату. Охорона та

відновлення лісів (2 год.).

Тема 6. Природо-заповідний фонд Закарпаття. Транскордонне співробітництво у галузі охорони ландшафтного та біологічного різноманіття (2 год).

Тема 7. Рекреаційні ресурси Закарпаття (природні, історико-культурні та техногенні). Стан та перспективи їх використання для розвитку рекреації та туризму як пріоритетної галузі регіону (2 год.).

6.2.

Структура навчальної дисципліни

(денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
8-й семестр						
Модуль 1. Географія і фізико-географічні особливості Закарпаття. Людські, мінерально-сировинні та енергетичні ресурси Закарпаття						
Тема 1. Задачі курсу, його місце в структурно-логічній схемі спеціальності «Географія». Інформаційне забезпечення дисципліни, форми проміжного і підсумкового контролю, критерії оцінювання різних видів навчання. Географія Закарпатської області з урахуванням сучасних змін адміністративно-територіального поділу. Особливості Закарпаття серед інших регіонів України. Класифікація природних ресурсів, їх облік.	8,5	2	0,5		2	4
Тема 2. Державне управління, законодавча та нормативно-правова база України у сфері природокористування. Основні положення міжнародної Конвенції про збереження ландшафтного і біологічного різноманіття та декларації про стійкий розвиток суспільства, стан їх реалізації в Україні та її регіонах на прикладі Закарпаття .	6,5	2	0,5			4
Тема 3. Кількісна і якісна характеристика населення Закарпаття. Регіональні показники людського розвитку. Економічно активне населення, зайнятість населення. Демографічні та міграційні процеси.	7	2	1			4
Тема 4. Паливно-енергетичні ресурси Закарпаття. Паливно-енергетичний баланс області. Енергозбереження: стан і перспективи.	8	2	1			5
Тема 5. Потенціал відновлюваних енергетичних ресурсів Закарпатської області. Стан, проблеми та перспективи використання відновлюваних енергетичних ресурсів для розвитку	8	2	1			5

гідроенергетики, вітрової, сонячної, геотермальної та біологічної енергетики.					
Тема 6. Мінерально-сировинні ресурси Закарпаття: рудні, нерудні, гірничо-хімічні, горючі копалини, мінеральні та термальні води. Стан та перспективи їх раціонального використання.	8	2	1		5
Модульна контрольна робота	1		1		
Разом за модуль 1	45	12	6		27
Модуль 2. Атмосферо-повітряні, земельні, водні та біологічні ресурси Закарпаття					
Тема 1. Загальні відомості про атмосферу. Основні джерела забруднення атмосферного повітря на території Закарпатської області. Якість повітряного середовища та шляхи його покращення. Глобальні і регіональні проблеми якості атмосферного повітря. Шляхи покращення якості повітряного середовища.	5,5	2	0,5		3
Тема 2. Земельні ресурси Закарпатської області, їх структура, основні користувачі. Землі сільськогосподарського призначення. Полонини Закарпаття та раціональність їх використання. Основні регіональні проблеми щодо якості ґрунтів та раціонального землекористування, шляхи їх вирішення.	6	2	1		3
Тема 3. Водні ресурси Закарпатської області. Потенціал та якість поверхневих і підземних вод, раціональність їх використання. Комплексне використання водних ресурсів української частини басейну річка Тиса: стан, проблеми, перспективи.	7	2	1		4
Тема 4. Біологічні ресурси Закарпатської області. Лісові деревинні і не деревинні ресурси, їх потенціал та географічне поширення. Тваринний світ, основні види диких тварин, їх чисельність, охорона та збереження. Мисливські ресурси	6	2	1		4
Тема 5. Регіональні проблеми раціонального використання лісових ресурсів. Антропогенний вплив на ліси. Охорона, збереження та відновлення лісів.	6,5	2	0,5		4
Тема 6. Природо-заповідний фонд Закарпаття. Транскордонне співробітництво у галузі охорони ландшафтного та біологічного різноманіття.	6,5	2	0,5		4
Тема 7. Рекреаційні ресурси Закарпаття (природні, історико-культурні та техногенні). Стан та перспективи їх використання для розвитку рекреації та туризму як пріоритетної галузі регіону.	5,5	2	0,5		3
Модульна контрольна робота	1		1		
Разом за модуль 2	45	14	6		25
Разом за семестр	90	26	12		52

(заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
7-й семестр						
Тема 1. Географія Закарпатської області з урахуванням сучасних змін адміністративно-територіального поділу. Особливості Закарпаття серед інших регіонів України. Класифікація природних ресурсів, їх облік. Кількісна і якісна характеристика населення Закарпаття. Економічно активне населення, зайнятість населення. Демографічні та міграційні процеси.	17	2				15
Тема 2. Паливно-енергетичні ресурси Закарпаття. Енергозбереження: стан і перспективи. Потенціал відновлюваних енергетичних ресурсів Закарпатської області. Стан, проблеми та перспективи використання відновлюваних енергетичних ресурсів для розвитку гідроенергетики, вітрової, сонячної, геотермальної та біологічної енергетики.	18,5	2	0,5			16
Тема 3. Мінерально-сировинні ресурси Закарпаття: рудні, нерудні, гірничо-хімічні, горючі копалини, мінеральні та термальні води. Стан та перспективи їх раціонального використання. Загальні відомості про атмосферу. Основні джерела забруднення атмосферного повітря на території Закарпатської області. Якість повітряного середовища та шляхи його покращення.	17,5	2	0,5			15
Тема 4. Земельні ресурси Закарпатської області, їх структура, основні користувачі. Землі сільськогосподарського призначення. Полонини Закарпаття та раціональність їх використання. Потенціал та якість поверхневих і підземних вод Закарпаття, раціональність їх використання. Комплексне використання водних ресурсів української частини басейну річка Тиса: стан, проблеми, перспективи.	18,5	2	0,5			16
Тема 5. Біологічні ресурси Закарпатської області, їх потенціал, географія поширення. Регіональні проблеми раціонального використання лісових ресурсів. Природо-заповідний фонд Закарпаття. Рекреаційні ресурси Закарпаття. Стан та перспективи їх використання.	18,5	2	0,5			16
Разом за семестр	90	10	2			78

6.3. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Виступи студентів та обговорення їх доповідей і презентацій з виконання індивідуальних завдань за темами 1 і 2 модуля 1	1	
2	Виступи студентів та обговорення їх доповідей і презентацій з виконання індивідуальних завдань за темою 3 модуля 1	1	
3	Виступи студентів та обговорення їх доповідей і презентацій з виконання індивідуальних завдань за темою 4 модуля 1	1	
4	Виступи студентів та обговорення їх доповідей і презентацій з виконання індивідуальних завдань за темами 5 модуля 1	1	0,5
5	Виступи студентів та обговорення їх доповідей і презентацій з виконання індивідуальних завдань за темами 6 модуля 1	1	
	Модульна контрольна робота № 1	1	
6	Виступи студентів та обговорення їх доповідей і презентацій з виконання індивідуальних завдань за темами 1 і 2 модуля 2	1	0,5
7	Виступи студентів та обговорення їх доповідей і презентацій з виконання індивідуальних завдань за темами 3 і 4 модуля 2	1	0,5
8	Виступи студентів та обговорення їх доповідей і презентацій з виконання індивідуальних завдань за темою 5 модуля 2	1	0,5
9	Виступи студентів та обговорення їх доповідей і презентацій з виконання індивідуальних завдань за темою 6 модуля 2 та підведення підсумків	2	
	Модульна контрольна робота № 2	1	
Разом		12	2

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Географія Закарпатської області з урахуванням сучасних змін адміністративного поділу. Особливості Закарпаття серед інших регіонів України. Класифікація ресурсів, їх облік	5	8
2	Законодавча та нормативно-правова база України у сфері природокористування. Основні положення міжнародної Конвенції про збереження ландшафтного і біологічного різноманіття та декларації про стійкий розвиток суспільства, стан їх реалізації в регіонах України на прикладі Закарпаття.	5	8
3	Кількісна і якісна характеристика населення Закарпаття. Економічно активне населення, зайнятість населення. Демографічні та міграційні процеси.	5	8
4	Паливно-енергетичні ресурси Закарпаття. Потенціал відновлюваних енергетичних ресурсів Закарпатської області. Стан, проблеми та перспективи використання відновлюваних енергетичних ресурсів для розвитку гідроенергетики, вітрової, сонячної, геотермальної та біологічної енергетики.	6	8
5	Мінерально-сировинні ресурси Закарпаття. Стан та перспективи їх раціонального використання в контексті сталого розвитку.	5	8

6 7	Якість повітряного середовища Закарпаття та шляхи його покращення Регіональні проблеми та охорона якості атмосферного повітря.	5	8
	Земельні ресурси Закарпатської області, їх структура, основні користувачі. Основні регіональні проблеми щодо якості ґрунтів та раціонального землекористування, шляхи їх вирішення.	5	8
8	Водні ресурси Закарпатської області. Комплексне використання водних ресурсів української частини басейну річка Тиса: стан, проблеми, перспективи.	5	7
9	Біологічні ресурси Закарпатської області. Лісові деревинні і не деревинні ресурси, їх потенціал та географічне поширення. Тваринний світ, основні види диких тварин, їх чисельність, охорона та збереження. Мисливські ресурси	6	8
1 0	Природо-заповідний фонд Закарпаття. Транскордонне співробітництво у галузі охорони ландшафтного та біологічного різноманіття. Рекреаційні ресурси Закарпаття (природні, історико-культурні та техногенні). Стан та перспективи їх використання для розвитку рекреації та туризму як пріоритетної галузі регіону.	5	7
	Разом	52	78

6.5. Індивідуальні завдання

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: мультимедійна техніка, електронний варіант навчального посібника «Природні ресурси Закарпаття», матеріали презентацій до лекцій, пакети завдань для модульного та підсумкового контролю тощо.

Обладнання: обладнання і матеріали кабінетів геології та географії.

Програмне забезпечення: наявне в комп'ютерних класах та індивідуальне у студентів і викладачів.

Інформаційні технології та засоби онлайн навчання: прикладні програми (MS Office 2010, MS Windows XP), система електронного навчання Moodle <https://e-learn.uzhnu.edu.ua>, електронна пошта на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ; електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ» <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui>, сайт УжНУ <https://www.uzhnu.edu.ua>, інформаційні ресурси в мережі Інтернет.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Поп С.С. Природні ресурси Закарпаття.- Ужгород: Державне вид. «Карпати», 2009.-340 с. іл.32 (третє видання, доповнене) www.uzhnu.edu.ua > cat > geograph-fiz_geo > science
2. Україна; основні тенденції взаємодії суспільства і природи у ХХІ ст.. (географічний аспект). За редакцією Л.Г. Руденко.- К.; Академперіодика -2005.-320 с.
<https://www.google.com/search?q=2.+%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0%3B>
3. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України.// Підручник.- Чернівці: ЧНУ, 2010.-552с., іл. geography.lnu.edu.ua > wp-content > uploads > 2016/01

Допоміжна література

1. Матеріали Міжн. науково-практичної конференції «Сталий розвиток Карпат та інших гірських регіонів Європи». Ужгород: Закарпатська обласна рада, 2010.- 310 с.

2. Л.Г. Руденко, С.А. Лісовський, Є.О. Маруняк. Проблематика природокористування і сталого розвитку в працях Інституту географії Національної Академії Наук України. Український географічний журнал - 2015, № 2.- С.4-9.
3. А.В. Мельник, Н.В. Чир. Сучасні аспекти дослідження природно-заповідного фонду Закарпатської області як ядра для розвитку екологічного туризму. УГЖ. №2, 2019.- С.43-52 <https://doi.org/10.15407/ugz2019.03.043>
4. Природно-заповідний фонд Закарпатської області. Заг ред. С.С. Попа
5. Природно-заповідний фонд Закарпатської області. Заг. ред. С.С. Попа// кол.авторів Поп С.С., Потіщ А.Л. Мигаль А.В. та ін. Ужгород: вид.» Карпати», 2011.-254с., іл.